

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เว็บบล็อกในฐานะพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคล มีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

- 3.1 การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
- 3.2 การศึกษาเชิงปริมาณ
- 3.3 การศึกษาเชิงคุณภาพ
- 3.4 ระยะเวลาในการศึกษา
- 3.5 กรอบการศึกษา

3.1 การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการศึกษา การวิเคราะห์เว็บบล็อกในฐานะพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคล แบ่งการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระดับดังต่อไปนี้

3.1.1 ข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary data) คือ การเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ใช้เว็บบล็อก โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือการเก็บตัวอย่างจากแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้ทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มผู้ใช้เว็บบล็อกในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 โดยผู้ศึกษาทำแบบสอบถามและโพสต์แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) ลงในเว็บบล็อกของผู้ศึกษาในเว็บไซต์ผู้ให้บริการเว็บบล็อก 2 เว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์บล็อกแองคี่ดอทคอม (www.bloggang.com) และเว็บไซต์เอ็กซ์ทีนดอทคอม (www.exteen.com) เพื่อเป็นการเก็บตัวอย่างผู้ใช้เว็บบล็อกในเบื้องต้น และเลือกวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้เข้ามาตอบแบบสอบถามออนไลน์ จากเว็บไซต์บล็อกแองคี่ดอทคอม จำนวน 5 คน และเว็บไซต์เอ็กซ์ทีนดอทคอม จำนวน 5 คน

3.1.2 ข้อมูลระดับทุติยภูมิ (Secondary data) คือ การศึกษาข้อมูลเอกสาร วารสาร จุลสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ บทความ การสัมภาษณ์ของผู้ก่อตั้งเว็บไซต์ผู้ให้บริการเว็บบล็อก ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองเว็บไซต์ รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content) ในหน้าเว็บไซต์ และเนื้อหาภายในตัวเว็บบล็อกของผู้เข้าไปใช้บริการ โดยเลือกเว็บไซต์ที่เป็นกรณีตัวอย่าง 2 เว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์บล็อกแองคี่ดอทคอม และเว็บไซต์เอ็กซ์ทีนดอทคอม

การรวบรวมข้อมูลทั้งสองระดับนี้ เพื่อศึกษาเนื้อหา ความเป็นมาของเว็บไซต์ผู้ให้บริการเว็บล็อก ลักษณะ องค์ประกอบ และการแสดงอัตลักษณ์ในพื้นที่เว็บล็อก โดยในการศึกษาผู้ศึกษาได้กำหนดให้ เว็บล็อกเป็นพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคล และทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

3.2 การศึกษาเชิงปริมาณ

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เว็บล็อกในฐานะพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคล

การพัฒนาและ สร้างแบบสอบถาม เป็นการเก็บคำถามในกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้เว็บล็อก เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา และเป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้อยู่ในกลุ่มผู้ใช้เว็บล็อกที่มีการเขียนเนื้อหา และเรื่องราวในช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาทำการศึกษา ด้วยผู้ศึกษาได้กำหนดการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ เพศ, ที่อยู่เว็บล็อก, สถานที่พักอาศัย เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นข้อมูลที่ได้จากการสร้างแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาแสดงผลในรูปแบบของตารางเปรียบเทียบร้อยละ ดังแสดงในบทที่ 4

3.3 การศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เน้นการศึกษาเว็บล็อกในฐานะพื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคล ทั้งรูปแบบเนื้อหา การสร้างพื้นที่สื่อสารกันระหว่างเจ้าของบล็อก และผู้อ่านเว็บล็อก จึงต้องกำหนดกรอบการศึกษา เพื่อให้เข้าใจการใช้พื้นที่ของการแสดงอัตลักษณ์ และภาพแทนของตัวบุคคลที่ปรากฏในเว็บล็อก โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบการศึกษา คือ กรอบแนวทางสังคมวิทยา (Anthropological Framework) ที่เน้นไปยังการศึกษาค่านิยม และการใช้พื้นที่เว็บล็อกของกลุ่มผู้เขียนเว็บล็อก และผู้อ่านบล็อก

3.3.1 เลือกรหัสเพื่อสัมภาษณ์ และพัฒนาคำถาม เพื่อการเก็บข้อมูลในระดับปฐมภูมิ โดยเริ่มต้นนั้นผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลภายในเว็บล็อกของกลุ่มตัวอย่าง และนำมาพัฒนาเป็นคำถามในการเก็บข้อมูลของกลุ่มผู้ใช้เว็บล็อก ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา นั่นคือ การศึกษาเพื่อหาความหมายของการสร้างพื้นที่แสดงอัตลักษณ์ และภาพแทน และการนิยามตัวตนบนพื้นที่เว็บล็อก รวมไปถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้ใช้เว็บล็อก และการวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนเว็บล็อก และผู้อ่านเว็บล็อก รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการพูดคุยบนอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้การตั้งกลุ่มคำถามในระดับนี้ผู้ศึกษาได้นำกลุ่มคำถามมาใช้ในขั้นตอนของการสัมภาษณ์เชิงลึก

(In-Depth Interview) โดยมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากเว็บไซต์ผู้ให้บริการเว็บล็อก 2 เว็บไซต์ คือ เว็บไซด์ล็อกแองคืคตทอม และเว็บไซด์เอ็กซ์ทีนคตทอมโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เขียนเว็บล็อกจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เว็บล็อก จากกลุ่มตัวอย่างเว็บไซด์ล็อกแองคืคตทอม จำนวน 5 คน และกลุ่มตัวอย่างเว็บไซด์เอ็กซ์ทีนคตทอม จำนวน 5 คน

3.4 ระยะเวลาในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 4 เดือน ดังต่อไปนี้

3.5 กรอบในการศึกษา

กรอบการศึกษาในการนำข้อมูลมาแสดงผลนั้น มีกรอบการศึกษาที่แบ่งเป็นลักษณะข้อมูลต่างๆ ดังนี้

ตาราง 3.1 แสดงกรอบระเบียบวิธีการศึกษา

ปัญหานำการวิจัย	แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบวิธีวิจัย
ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสร้างสื่อด้วยตนเอง โดยประชาชนทั่วไป การเกิดเว็บบอร์ด (Web Board) เว็บล็อก (Weblog) หรือชุมชนออนไลน์ที่ใช้ Online Space ในการสร้างสรรค์ตัวตนของตนเอง	แนวคิดเรื่องพื้นที่ แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมไซเบอร์	วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth-Interview)
รูปแบบการนำเสนอตัวตน หรือ การนำเสนอความสนใจ (Interest) บนพื้นที่อินเทอร์เน็ต มีความเกี่ยวพันกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ใช้หรือไม่	แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ แนวคิดเรื่องภาพแทน แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมไซเบอร์	วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth-Interview)

3.5.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลในลักษณะนี้เป็นข้อมูลที่มีอยู่ในเว็บล็อกทางกายภาพ ซึ่งไม่สามารถค้นคว้า หรือหาเอกสารอ้างอิงได้ เช่น ประวัติของเว็บล็อก วัตถุประสงค์ของการเขียนเว็บล็อก การติดต่อสื่อสารกันภายในเว็บล็อกของเจ้าของเว็บล็อก และผู้อ่านเว็บล็อก ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการสังเกตการณ์ และการวิเคราะห์เนื้อหาเว็บล็อก เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเหล่านี้ และทำการเก็บข้อมูลในเชิงลึก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นขั้นตอนสุดท้าย และนำมาเขียนแสดงผลการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีกลุ่มคำถามในการสัมภาษณ์ดังนี้

1) ชื่อที่ท่านใช้ในเว็บล็อกเกี่ยวข้องกับอะไรกับท่าน
 2) เนื้อหาที่ข้อมูลที่เขียนบนล็อก
 3) เวลาเขียนเว็บล็อก ต้องการสื่อสารอะไรบ้าง และได้แรงบันดาลใจในการเขียนมาจากอะไร

4) ท่านความสนใจในการสื่อสารกับบุคคลอื่นผ่านเว็บล็อกหรือไม่
 5) มีการสื่อสารกับผู้เข้ามาอ่านบล็อก และมีการพบปะพูดคุยกันบ้างหรือไม่
 6) ถ้ามีการนัดพบปะพูดคุยกันหรือไม่ และมีการนัดพบกันอย่างไร
 7) นอกจากการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นในกลุ่มเว็บล็อกแล้ว ผ่านเว็บล็อกแล้ว ยังมีการติดต่อกันทางอื่นอีกหรือไม่

8) ท่านชื่นชอบการติดต่อกันผ่านเว็บล็อกหรือไม่ เพราะเหตุใด
 9) เรื่องราวที่เขียนบนเว็บล็อกมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันหรือไม่
 10) หากไม่เกี่ยวข้อง มีแรงบันดาลใจจากการเขียนบล็อกมาจากอะไร และเหตุผลในการเขียน

11) เหตุใดจึงเลือกใช้บริการเว็บไซต์ที่ใช้บริการเว็บล็อกอยู่ในปัจจุบัน
 12) ท่านมีความสะดวกใจแค่ไหนในการใช้พื้นที่บนเว็บล็อก ในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง

13) ท่านคิดว่าพื้นที่เว็บล็อกเป็นพื้นที่ที่เปิดหรือไม่
 14) ท่านใช้บริการเว็บล็อกในรูปแบบใดบ้าง

3.5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการศึกษาด้วยกรอบการศึกษานี้ ผู้ศึกษาไม่สามารถควบคุมข้อมูลทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ เว็บล็อกที่เข้าไปใช้บริการ และจำนวนของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงกำหนดเว็บไซต์ที่เข้าไปเก็บกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้เป็นเว็บไซด์บล็อกแองค์ดอทคอม และเว็บไซด์เอ็กซ์ทีนดอทคอม และเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการเว็บล็อกในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 อันเป็นการเก็บตัวอย่างกลุ่มผู้ใช้บริการเว็บล็อกในขั้นพื้นฐานก่อน

3.5.3 การวิเคราะห์เว็บล็อกที่ประสบความสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเว็บไซต์ผู้ให้บริการเว็บล็อก 2 เว็บไซต์เพื่อทำการศึกษา อันได้แก่ เว็บไซด์บล็อกแองค์ดอทคอม และเว็บไซด์เอ็กซ์ทีนดอทคอม ผู้ศึกษาได้เข้าไปสำรวจเว็บล็อกที่ประสบความสำเร็จภายในทั้งสองเว็บไซต์ โดยเลือกการจัดอันดับภายในตัวของเว็บไซต์เองว่ามีการจัดอันดับเว็บล็อกที่เป็นสมาชิกของเว็บไซต์อย่างไร และผู้ศึกษาได้นำมาบรรยายเชิงพรรณนา ดังนี้

- 1) ลักษณะการจัดอันดับเว็บบล็อกของเว็บไซต์ผู้ให้บริการ
- 2) ลักษณะเนื้อหาของเว็บบล็อกที่ได้รับความนิยม

3.5.4 การวิเคราะห์เว็บบล็อกของกลุ่มผู้ใช้บริการเว็บบล็อก จากการเก็บตัวอย่างข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ผู้ศึกษาเข้าไปวิเคราะห์เว็บบล็อก

- 1) ชื่อเว็บบล็อก (Blog title)
- 2) ชื่อเจ้าของบล็อก (Blog's owner name)
- 3) ข้อความแนะนำตัวของเจ้าของบล็อก
- 4) ภาพแสดงตัวแทน (Avatar)
- 5) ชื่อเรื่อง (Entry Title)
- 6) เนื้อหา (Entry's Main Body)
- 7) คอมเมนต์ (Comment Tag)

3.5.5 การวิเคราะห์ภาพรวม เป็นการนำผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ลักษณะมาวิเคราะห์ภาพรวมในลักษณะเชิงพรรณนาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เห็นลักษณะของอัตลักษณ์ และภาพแทนของกลุ่มผู้ใช้เว็บบล็อกว่าเป็นอย่างไร